Joan Sayeras, ideòleg del Pessebre de Bàscara: 'Les esglésies es buiden, però el sentit de la tradició i de fer pinya encara es manté'

Joan Sayeras presenta El naixement d'una tradició, un llibre construït amb els records i testimonis dels veïns que recupera els orígens del Pessebre de Bàscara, repassa moltes tradicions nadalenques del poble i reivindica el seu valor com a element de cohesió social

Joan Sayeras Mercader (Bàscara, 1958) ha estat sempre un gran dinamitzador social i cultural. Fa tres anys va publicar el llibre Una història de cine i, un temps abans, Costums i tradicions. Qui va ser l'ideòleg d'El Pessebre de Bàscara quan tot just tenia 14 anys, presenta ara el llibre El naixement d'una tradició, amb el qual proposa un recorregut pels costums, la cultura i la gent del seu poble per entendre què va fer possible el Pessebre de Bàscara. Una frase de l'escriptor grec Nikos Kazantzakis, que apareix en el punt de llibre que inclou, ho resumeix: "Quan creiem apassionadament en alguna cosa que no existeix, la creem". Després d'omplir de gom a gom fa uns dies la sala del Museu Darder de Banyoles, aquest dissabte 21 de novembre Joan Sayeras el presenta a casa. Serà a les 18 hores, a la Sala Municipal de Bàscara.

Em fa molta il·lusió perquè molta gent ha col·laborat i també els fa il·lusió venir. És un sentiment mutu.

Sí, efectivament. És que és així mateix. Amb el llibre que vaig fer del cine vaig demostrar que no anava a parlar malament de ningú i això vol dir que inspires molta confiança a la gent. Després també és veritat que tothom té alguna cosa per explicar i han trobat en mi la persona per fer-ho perquè és com si haguessin obert el cor de bat a bat per diferents coses. Moltes d'elles saps que no les pots posar perquè aquella persona t'ho explica amb tota la confiança del món. Així que, per mi, ha sigut un regal aquesta aportació de la gent. Ningú m'ha dit mai que no. Fins i tot he parlat amb una senyora de 101 anys. He notat que era una cosa de tothom. Ho he viscut així.

Sí. És així i molta gent ve amb aquesta idea. No d'anar a explicar batalletes, però sí que, si ells veien que el seu coneixement podia aportar alguna cosa, allà estaven per col·laborar, perquè quedi per sempre més. I ja no parlem només del Pessebre, sinó de qualsevol altra cosa que ells havien viscut i són conscients que els que vindran no ho sabran. Al llibre en si, he volgut expressament posar-hi alguna frase de cadascun com a testimoni, però realment la informació era moltíssima i em servia per fer el relat. A més, veus que cadascun explica una cosa segons el que el va impactar, segons el record que en té, però no es contradiuen els uns als altres, sinó que es complementen i afegeixen. És a dir, que un fet determinat una persona el pot viure d'una manera i l'altra, una altra cosa que li cridi més l'atenció. Però ni l'un desmenteix l'altre, simplement que com més en sabies, més anaves enriquint el relat. La gent és molt generosa, fins i tot moltes vegades, quan algú no sabia alguna cosa, buscava, preguntava i després t'aportava informació. Era molt bonic.

Sí. Aquesta és la veritat. Molt agraït. Jo tenia ganes d'explicar una cosa determinada i la gent t'anava portant records d'aquell moment, i tu estaves cada vegada més impregnat d'aquella visió. Al final, m'adonava que allò que havia escrit no servia per a res, però carregat d'aquelles emocions i informació, veia que sí que podia explicar-ho ben bé com si ho visqués, i ho feia. Als matins, quan estava més tranquil i relaxat, em venien visions de tot el que havia recopilat sobre un tema, em transportava i veia realment aquell mateix moment. Ha estat molt curiós això que he viscut.

És veritat perquè, gràcies a la vivència de petit, a casa, aquella idea de pessebre que tots tenim, i cadascú la seva, quan jo veia la cova de l'Hort d'en Micaló, per mi era mític, allò era el mateix. També volia explicar per què a casa sempre fèiem servir aquelles estelles i sempre ho fèiem igual. M'he embolicat parlant de l'Any de la Fred i també m'ha agradat molt la participació d'en Pitu —en Josep Tubert— perquè encara ara, amb més de 90 anys, es vesteix pel Pessebre. Així, si mires el llibre, veuràs que surt al principi i també al final, en una fotografia feta al mercat de Bàscara on també surt la seva senyora, que també és protagonista quan parla dels vestits perquè ens van donar molta roba de les cortines del mas Vicens, on eren masovers. Vaig pensar: què més bonic que acabar amb ells dos.

És la veritat, de totes les edats, de tots els estaments socials. Que el nostre pessebre no ens el toqui ningú. Quan parles del Pessebre a la gent, sempre surt la cara amable, siguin de l'època que siguin, perquè en aquest llibre hi surt molta gent que ja no viu a Bàscara ni fa el Pessebre, però et continuen explicant les coses amb una passió. Tothom té moltes coses per explicar. Fins i tot gent gran que no hi era o que no ho ha viscut tant, però quan tu els preguntes com van viure la primera vegada que van veure el pessebre, després de pensar-s'ho una estona, és com si ho visquessis perquè per a aquella persona va ser una cosa molt important. Mai de la vida havien vist un pessebre. És molt gros, això. Ningú de Bàscara havia vist un pessebre vivent. Ni nosaltres, ni ningú. Ni sabíem que existien. Després ja vam saber que n'hi havia.

De zero total, sí. Jo en aquell moment era bastant tímid, però ho tenia tan clar que devia transmetre una credibilitat que feia que m'anessin seguint, primer els de la meva edat, després els altres, i era com una cosa nostra, al marge de la gent gran, i estàvem tots molt implicats. I després arriba el primer dia i el reconeixement; i el segon dia, també, els diaris... I de cop i volta, aquells onze que vam començar, sense ser ni grans ni petits, ens sentíem molt importants i molt respectats pel poble. Sentíem que havíem crescut de cop. I això, encara ara, ja podem viure lluny, que quan recordem aquests moments tothom s'emociona perquè era una cosa que vam viure i que desitjaria per a qualsevol adolescent.

Quan vam començar no érem conscients que aportàvem res. Ara sí que t'adones del que ha arribat a representar el Pessebre per al poble. A part de donar-li fama, la cohesió social i a un projecte comú és al que jo dono més valor. Nosaltres ja sabem el que ha portat el Pessebre a Bàscara. És a casa de tothom i, a la vegada, com que és tan, tan gran i hi ha tantes facetes allà dins, tothom s'hi sent a gust en un apartat diferent.

Autor: Joan Sayeras Mercader

Editorial: Autoedició

Pàgines: 306

Jo no les he posat amb cap melangia de voler recuperar una manera de viure. Jo em vaig plantejar com ho podia explicar, perquè aquesta gent donava importància a les tradicions i ara ningú ho fa. Doncs, vaig pensar que ho faria explicant com es vivia en aquell temps i així potser entendrien per què va sortir el Pessebre de Bàscara. Ara mateix el jovent es tanca a casa seva, amb el mòbil. Nosaltres anàvem a voltar. Era un altre objectiu. I ara tu posaries una colla de jovent dedicant tot el cap de setmana a preparar i estassar? Ja no ho farien pas.

Notícies relacionades

Abans no sabies el que passaria al cap de deu anys, però avui dia tot és molt volàtil, molt canviant i no saps pas mai el que passarà demà. Ara bé, jo també et diria que, així com les esglésies es buiden i el sentit religiós es va perdent, el sentit de la tradició i de fer pinya, encara es manté d'altres maneres. Hi ha molta gent que celebra molt més intensament el Nadal ara que abans. I, és clar, potser no saben ni el que celebren. Jo he volgut explicar com es vivia al nostre poble la missa del Gall la vigília de Nadal. Així, explico que a casa no menjàvem pas bo, era per Nadal que ho fèiem, però potser algú ha entès el misticisme, l'espiritualitat, la unió familiar que hi havia realment en aquell moment, que allà només fèiem cagar el tió la família, era una cosa íntima, que a tothom li feia la mateixa il·lusió fent el seu paper. Però, en acabat, tota la família es mudava i anava a la missa del Gall i era un altre esdeveniment molt important i la gent ho celebrava de veritat. Ara hi ha molta gent que es gasta molts i molts cèntims menjant molt car i totes aquestes coses. Se celebra més fort, més car, d'una altra manera, però encara se celebra el Nadal i va en augment, perquè d'aquell ginebró de boles de cotó fluix, ara tu vas a un lloc i veus aquells balcons plens de llums pertot arreu però no hi veus ni tan sols una estrella. Ja no parlem de la Mare de Déu o de Sant Josep.

Subscriu-te per seguir llegint

Font de l'article: https://www.emporda.info/cultura/2026/11/20/joan-sayeras-ideoleg-pessebre-bascara-les-esglesies-es-buiden-pero-el-sentit-tradicio-fer-pinya-es-mante-136416065.html